

STRÖMSBOKEN

AV
ALFRED MATTESSON

DEL II:1. HÄFT. 6.



STRÖMS HEMBYGDSFÖRENING S ÅRSPUBLIKATION 1949

Ströms hembygdsförening.

Stigstuga

Ledare för Hembygdsförening Ström, Länar, 1949

STRÖMSBOKEN

av

ALFRED MATTESSON

DEL. II:1



Stigstuga, Ström, Länar, 1949

F. Mattesson, Ström, Länar, 1949

Stigstuga, Ström, Länar, 1949

Stigstuga, Ström, Länar, 1949

Rändanmärkning

I boken Strömsboken, som utgavs för första gången 1949, behandlas Ströms historia och dess betydelse för den lokala befolkningen. Boken är en viktig källa till kunskap om Ströms historia och dess betydelse för den lokala befolkningen.

Strömsboken är en viktig källa till kunskap om Ströms historia och dess betydelse för den lokala befolkningen. Boken är en viktig källa till kunskap om Ströms historia och dess betydelse för den lokala befolkningen.

STRÖMS HEMBYGDSFÖRENINGENS ÅRSPUBLIKATION 1949

Del. II:1, häft. 6.

Ströms hembygdsförening.

Styrelse.

Ledamöter: Distiktsöverlärare Stig Lander, ordf., slöjd-lärrarinnan fröken Karin Nilsson, v. ordf., lantbrukare Gunnar Brorsson, Bredkålen, byggmästare Albert Edin, Näsviken, hemmansägare P. W. Eriksson, Vågdalen, fru Anna Espmark, Äspnäs, ingenjör Elias V. Johansson, Grelsgård, f. bankdirektör O. Olofsson, Näset, slöjdlärrarinnan fröken Rebecka Ström, rektor Alfred Mattesson, sekr. o. kassaförvaltare.

Suppleanter: Hemmansägare Jonas Texhammar, Täxan, lantbrukare Anders Johansson, Tullingsås, hemmansägare Mattias Näsström, Strandliden, fru Gölin Isaksson, Bonäset, lärrarinnan fru Wera Sandhill, Lövberga, hemmansägare Jonas Hansson, Öjarn.

Hedersledamöter.

Orgelfabrikör J. Eriksson, Östersund, f. bankdirektör O. Olofsson.

Ständiga medlemmar.

F. bankdirektör Gunnar Björkman, Stockholm, advokat Artur Bååthe, Stockholm.

Årsbetalande medlemmar 1948 voro 247.

Randanmärkningar.

I häfte 5 av Strömsboken påbörjades under denna rubrik ett kort referat av det jämtländska avvitringsverket, som hämtats ur verket Svenska lantmäteriet 1628-1928, del I. Det norrländska avvitringsverket har här behandlats av Jan Eric Almquist.

År 1751 hade landshövding Gripenhielm lätit en lantmätare upprätta ett undersökningsinstrument över ett avradsland i länet. Detta utvisade, att avradslandet bestod "av $5\frac{9}{16}$ mils vidd, 449 lass äng och skog utom ännu ej appbrukade myrar". I årlig avrad erlades härför 5 daler 20 öre silvermynt. Utan att höra innehavarna gav landshövdingen nybyggare tillstånd att slå sig ner på avradslanden. Detta väckte en storm av förbittring bland bönderna i länet, och vid riksdagen 1752 besvärade de sig häröver. De ville behålla sina avradsland, som voro omistliga för deras hemman och ville icke bli trängda och drivna av nybyggare. Klagomå-

len behandlades av kammar- och ekonomideputationen, som infördrade yttrande av kammarkollegium. Detta vände sig till landshövding Gripenhielm. Denne ville ej att klagomålen skulle bifallas, "emedan då Jämtland aldrig bleve mer uppödlad än nu." Han förordade också en mera ingående undersökning "om rätta beskaffenheten, fördelen och vidden" av avradslanden och deras betydelse för hemmanen.

Besvärens resultat blev den i häfte 5 förut omnämnda resolutionen av den 29 juni 1752, som påbjöd avvitrningen i Jämtland. Man framhöll, att avradslanden med skogar, fisken, ängsland och ödesbölen voro stora och gävo en avkastning, som vida översteg den ringa avrad, som erlades till kronan. De voro dessutom alltför stora för att innehavarna skulle kunna sköta och uppödla dem ordentligt. Därför skulle ämbetsmännen tillse, att byarna finge så mycket av avradslanden, som vore skäligt i förhållande till skatten. Det övriga skulle tillfalla kronan. Man kan inte blunda för att kronan här gjorde sig skyldig till ett klart kontraktsbrott mot bönderna i Jämtland. Kronan betraktade avtalen om avradslanden som ogiltiga, därför att de inte längre voro förmånliga för kronan. Syftet med åtgärden var gott, och det skulle längre fram i tiden visa sig, att den blev till stort gagn för landskapets utveckling, men kvar står ändå det faktum, att denna gynnsamma utveckling blev möjlig genom ett maktmissbruk av kronan. En bidragande orsak till att avvitrningsverket sattes igång med så stor skyndsambhet var, att boställsinnehavarna yrkat på att få sina skogar avskilda från allmänningarna.

Då ordinarie domaren och lantmätarna ej kunde hinna med avvitrningsarbetet, tillsattes för denna uppgift en extra ordinarie domare och två extra lantmätare. Vice häradshövding Johan Wassel blev avvitrningsrättens ordförande, och de första avvitrningslantmätarna voro Erik Calwagen och Erik Mellin.

Principiellt ansåg man, att varje mantal (1 mantal = 6 tunnlandtal) borde tilldelas en skogsareal på omkring 1,000 tunnland. Avvitrningsrätten tog härvid endast hänsyn till s. k. fullgod skogsväxt och betraktade all annan skogsmark som impediment (mark, som vid skifte av jord befanns alldeles oduglig till något ekonomiskt nyttigt ändamål och därför ej äsattes något värde vid ägograderingen). Härav följde att varje mantal vanligtvis fick den dubbla arealen. Det har visat sig, att förrättningsmännen nästan utan undantag verkställt avvitrningen på ett för den enskilde synnerligen fördelaktigt sätt. Hemmanen ha i regel erhållit en areal, som legat nära det maximum, som författningarna medgivit, utan att beakta, att detta maximum inte borde förekomma annat än för sämsta slaget skogsmark.

Norrlandskommittén har i sitt stora betänkande av år 1904 verkställt en undersökning och funnit, att hemmanen ej sällan tilldelats dubbelt och flerdubbelt så stora områden, som de skulle erhållit, om avvitrningsbestämmelserna tolkats rätt. Kommittén ger

Forts. å näst sista sidan.

Kärnäset.

Bröderna Anders och Jöns Mårtensson i Öhn anmälde hos Hammerdals häradsrätt i april 1760, att de voro sinnade att anlägga nybygge på Renå avradsland, om där funnes lämplig åkerjord. Detta avradsland hade de och deras grannar i Öhn nyttjat mot årlig avrad. Bröderna voro, när ansökan gjordes, redan 59 och 57 år gamla. Häradsrätten bestämde, att länsmanen och tvenne nämndemän i närvaro av de sökande och övriga skogsägare skulle noga syna och beskriva det till nybygge sökta stället. Synemännen skulle undersöka jordmånen och utröna, om nybygget kunde anläggas utan förfång för andra, hur stort hemmantal det kunde upparbetas till och hur många frihetsår, som behövdes, innan nybygget kunde skattläggas.

Synen hölls den 16 juli 1760 av vice länsmanen Martin Collin, nämndemannen Jöns Andersson i Risselås och Anders Hansson i Grenås. Syneprotokollet visade, att det på Kiärnanäset vid Öfvervattnet fanns åkerjord av röd, lerblandad och stenig sandmylla. Den var beväxt med gran- och björkskog, varför det krävdes ett kostsamt arbete att uppodla den till åker. Här beräknades kunna anläggas tvenne hemman med vardera ett tunnland skatt. Av hårdvallsslätter beräknades kunna upparbetas till endast 4 lass hö. Av skogsfoder- och myrslätter kunde erhållas sammanlagt 86 lass från Stockmyren, Orrmyren, Hedningsflon och Stugumon. Jöns Olofsson i Öhn lovade att lämna till nybygget 15 lass hö vid Kiärnahalsen och Olof Mårtensson i samma by 12 lass slätter, som låg alldeles intill nybygget. I gengäld skulle de av nybyggarna få vardera 10 lass äng. Slätter kunde dessutom upparbetas till 16 lass på Renåfettjan och 10 lass vid Älgdsjurslägden. Dugligt timmer och skog till husbehov fanns intill nybygget. Tillsammans med Öhns byamän kunde de driva något fiske i Öfvervattnet och Renåtjärnen. Kvarnställe fanns vid Renån. På grund av det svåra och kostsamma arbete, som erfordrades för nybyggenas anläggande, ansågo synemännen, att det behövdes 30 frihetsår för uppodlingen till 2 tunnland skatt. Då ingen hade något att invända mot nybyggenas anläggande, tillstyrkte häradsrätten och resolutionen utfärdades den 23 april 1761.

Beskrivning av Kärnäsets by jämte Öhn, Renålandet m. fl. byar upprättades åren 1782—1786. Denna beskrivning ligger till grund för den avmätning och skatteläggning, som gjordes den 12 september 1796 av lantmätaren Martin Sunding och nämndemännen Per Eriksson i Hallen och Hans Ersson i Näset. Utom nybyggarna Daniel Jönsson och Mikael Andersson, söner till de

båda första nybyggarna, voro då Eric Svensson Näsström och för änkan Märeta Mattsdotter sonen Sven Larsson från Renålandet närvarande. Dessa gjorde anspråk på att få bärga höet på en slåttermyr, som de kallade Finnflon. Denna kallades av Kärnäsets nybyggare Lillvattuflo och hade från början upptagits av dem. Då Kärnäsets nybygge var äldre än Renålandet, så ansågs billigt och rättvist, att nybyggarna i Kärnäset fingo bärga denna slåttermyr.

Enligt beskrivningen var Kärnäset beläget 31 mil från Sundsvall, $13\frac{1}{4}$ mil från Östersund, 14 mil från Frösö marknadsplats och 2 mil från Ströms kyrka. Skatt efter 2 tunnland eller $\frac{1}{3}$ gärdemantal erlades av nuvarande hemmansåborna. Vid besiktningen ansågs den öppna åkern av sandblandad mojord vara exponerad för köld och ej kunna giva mera än tredje kornet, sedan utsädet frändragits. Man- och ladugårdstomten utgjorde 12 kappland. Åkern och åkerförlandet, båda av 3:dje graden, mätte resp. 7 tunnland, 7 kappland och 1 tnl $8\frac{1}{2}$ kpl. Hemslåttern var stenbunden och mager och omfattade 9 tnl 5 kpl och kunde ge $3\frac{1}{2}$ parmar (27 kubikalnar) 1:sta klass och $1\frac{1}{4}$ parm 2:dra klass hö. Utslåttern med en areal av 313 tnl 8 kpl gav $9\frac{1}{2}$ parmar 2:dra klass och 42 parmar 3:dje klass hö. Den förut omnämnda Lillvattuflo eller Finnflon om 7 tnl 14 kpl gav $2\frac{2}{3}$ parmar hö av 3:dje klass.

Skogen å närmast intill belägen skogstrakt bestod av gran, björk och något asp på stenbunden mark med medelmåttigt mulbete. Nödigt hus- och byggnadstimmer fanns. Fågel- och djurfångst hade avtagit under de senare åren. Humlegård borde anläggas. Med nät och not fångades i Ytternvattnet och Lillöringsvattnet till knappt husbehov gädda, abborre, mört och småöring. Kvarn och kvarnställe till husbehov funnos i Edsån och i en bäck på norra sidan Ytternvattnet.

Med tillhjälp av halm, löv och skav kunde på nybygget födas 3 hästar, 18 kor, 7 ungnöt, 50 småkreatur, får och getter sammanräknade. Nybyggets bärning fordrade 4 arbetskarlar och 4 pigor. Den 16 maj 1798 blev detta krononybygge skattelagt till $3\frac{1}{4}$ tunnland skatt eller $\frac{13}{24}$ gärdemantal med en grundränta på 5 rdr 20 skr och 30 kappar kronotionde.

Ur Ströms sockens avvittring 1831—1836 följer här i korthet beskrivningen av Kärnäsets by. Inägornas areal var 9 tnl 3 kpl uppskattad till 3 tnl 1 kpl. Årliga utsädet var 7 tunnlor, då $\frac{1}{3}$ av åkern ligger i träde. Utägornas areal var 217 tnl 5 kpl uppskattad till 25 tnl $5,772$ kpl. Dessa bestodo av hästfoder- och starrslåtter på Västanänget, Österänget, Flarksundet, Förstmyren, Nästmyren, Slåttmyren, Bovallsundet, Nordörmyren, Södermyren, Nyflon, Sjömyren, Brännbackmyren, Stockmyren, Örrmyrsundet, Skalsflon m. fl. Höskörden på dessa beräknades till 10 parmar hårdvallshö, 24 parmar hästfoder och 30 parmar starrfoder. Hela skörden reducerades till 40 parmar 1:sta klassens hö. Avrösnings-

jordens skogs- och betesmark beskrevs i söder och öster som stenbunden oländig granskog med ringa bete. I norr och väster bestod denna utmark av bergbackar, som voro beväxta med tall och någon lövskog och genomskurna av odugliga floar och myrar. Då impediment och odugligt land, som utgjorde 11975,4 tnl, avdragits, återstod 2773 tnl 24 kpl. Av dessa lågo 400 tnl 24 kpl närmast byn mot Öjarn. 800 tnl 24 kpl, som uppskattats till 53 tnl 12,266 kpl, hade åsatts godhetsgraden 15, 1173 tnl, uppskattat till 73 tnl 10,000 kpl, graden 16 och 800 tnl, uppskattat till 44 tnl 14,222 kpl, hade graden 18. Hela byns areal, 3000 tnl, hade uppskattats till 199 tnl 11,26 kpl. Därtill kommo de 11975,4 tnl oduglig mark.

Vid avvitrningen hade uppstått överskott i ägor. Byn anmälde, att den ville begagna sig av sin optionsrätt till överloppsmarken. Då något nybygge ej fanns där, så påfördes byn denna mark enligt Kungl. Maj:ts nådiga brev av den 14 juni 1826 mot en ökeskatt av $\frac{3}{4}$ tunnland eller $\frac{3}{24}$ gårdemantal. Enligt § 9 i avvitringsstadgan av år 1820 tilldelades byn 10 frihetsår, varefter skatten skulle utgå med en grundränta å 1 rdr 12 skr. Kronotiondet skulle endast utgöra 2 kappar, då skörden så ofta blev frostskadad. Sammanlagda skattetalet blev 4 tunnland eller $\frac{2}{3}$ gårdemantal och grundräntan 6 rdr 32 skr. Kronåborna Daniel Jönsson och Jöns Olofsson skatteköpte sina hemman den 19 juli 1852 och Jöns Mikaelsson sitt hemman den 29 oktober 1860.

Laga skifte i Kärnäset pågick 1857—1860 och verkställdes av lantmätare L. I. Staaff. Vid första sammanträdet voro skiftesdelägarna enligt protokollet Jöns Olofsson, Daniel Jönsson, Carl Carlsson, Johan Frans Holter och Nils Nilsson. Godemån voro Nils Jönsson i Jonsgård och Johan Johansson i Öhn. Då kartor och handlingar rörande skifteslagets ägor ej funnos, verkställdes ny mätning å all mark. Denna började den 10 augusti, då höskörden var avslutad. Vid sammanträdet den 2 augusti 1858 voro skiftesdeltagarna Jöns Olofsson, Daniel Jönsson, Carl Carlsson, Anders Gabrielsson, Olof Larsson, Nils Nilsson och Jöns Mikaelsson med. Närvarande rågrannar voro nämndemannen Pål Jönsson i Öjarn, Nils Mattsson och Eric Svensson i Renålandet. Kronolänsman P. Holm var förordnad att bevaka kronans intressen. Någon tvist om ägor förekom inte. Alla råmärken voro synliga utom det vid den s. k. Bredkälsbodkilen och märket, där byarna Öjarn, Henningskälén och Kärnäset stöta tillsammans. Det sistnämnda märket skulle, meddelades det vid sammanträdet, läggas där gärdesgården mellan Henningskäléns och Öjarns byar mötte råskillnaden mellan Öjarns och Kärnäsets byar. Råskillnaden mot Bredgårdsbodkilen skulle uppgås och rörläggas i överensstämmelse med den karta, som kommissionslantmätare Ol. Tide-man upprättat över Öhns, Kärnäsets m. fl. byars ägor.

Vid sammanträdet bestämdes följande undantag: en gata 8 alnar bred från Näset över Goffarsåkern norrut, vägar till Öjarn,

Stormyrhallen och Renån på tjänliga ställen 6 alnar breda, en båtplats vid Tjärnhalsen för byns gemensamma behov till 4 revars bredd. Dessutom skulle båtplats undantagas för dem, som inte hade skiften vid sjön, till 2 revars vidd för var och en jämte 4 alnar breda vägar. Lertag till 4 revars vidd undantogs på bägge sidor om bäcken på Stormyren.

Vid sammanträdet den 21 oktober 1859 var Zakris Nilsson med. Han hade förvärvat Anders Gabrielssons hemman. Dessutom infunno sig avlidne Mikael Jönssons sex barn, dels personligen dels genom ombud. Mikael Jönssons änka Brita Jönsdotter, som gift om sig med Jöns Olofsson, hade till barnen överlämnat fädernehemmanet om $\frac{1}{3}$ mantal. Bröderna Jöns och Mårten erhöles vardera $\frac{1}{12}$ mtl och systrarna Karin, Sara, Barbro och Kerstin vardera $\frac{1}{24}$ mtl. De begärde nu att få sina hemmansdelar utbrutna. Hemmanet delades nu så att Kerstin och Barbro skulle flytta till den s. k. Skalsflobrännan och få sina skiften väster ut, Jöns och Karin skulle sitta kvar på gamla ägor, Jöns skulle få södra och Karin norra skiftet och Sara och Mårten skulle tilldelas ägor väst i berget, där Sara skulle få det västra och Mårten det östra skiftet.

Nästa sammanträde började den 31 oktober s. å. Bonden Daniel Jönsson begärde nu att få sitt hemman om $\frac{13}{72}$ mantal kluvet. Den ena delen skulle omfatta $\frac{7}{72}$ mtl å västra utägoskiftet jämte fyllnadsjord i slåtter å östra skiftet och den andra delen $\frac{1}{12}$ mtl med ägor å östra utägoskiftet. Utstakningen av skiftena påbörjades och pågick till den 7 november, då den måste upphöra på grund av för djup snö.

Den 22 juni 1860 överenskommo skiftesdelägarna om ståndskogslikvider. Karin Mikaelsdotter företrädde av sin man Nils (Gabrielsson) Ström och Sara Mikaelsdotter av sin man Jöns Jönsson i Gärdnäset. Daniel Jönsson fick taga 200 träd, hälften såg- och hälften byggnadstimmer på Nils Ströms skifte å Nymyrhöjden och mellan Bergmyren och Orrmyrsundet samt samma mängd träd på Jöns Jönssons skifte å Rikjälen. Zakris Nilsson skulle få taga 100 träd, hälften av vardera slaget, på Nils Ströms skifte mellan Nymyren och Långmyren och lika många träd på Jöns Jönssons skifte å Rikjälen. Olof Larsson fick taga 200 träd, hälften av vardera slaget, å Nymyrkälén, och skulle halva antalet tagas från Nils Ströms och resten från Jöns Jönssons skifte. Jöns Mikaelsson fick 100 träd byggnadstimmer på Nils Ströms skifte å Öjarnkilen och 100 träd av samma slag på dennes skifte å Störvikmyren. Slutligen fick Nils Nilsson 75 träd byggnadstimmer på Nils Ströms skifte å Nymyrkälén och 50 träd, hälften av vardera slaget, på Jöns Jönssons skifte å Rikjälen. All avverkning skulle verkställas inom 10 år från tillträdet av skiftena.

Västgården och Nils Nilssons hemman saknade trädd slåtter och fingo därför slå resp. 45 och 5 lass på andras skiften. Västgården fick 22,5 lass från Daniel Jönssons, 12,5 lass från Carl

Carlssons och 5 lass från vartdera av Olof Larssons och Zakris Nilssons skiften. Nils Nilsson skulle få taga 2 lass från Carl Carlssons och 1 lass från vartdera Daniel Jönssons, Zakris Nilssons och Olof Larssons skiften. Inägoskiftena skulle tillträdas, så snart grödan bärgats.

Här nedan följer en förteckning över de skiftade hemmanen med angivande av ägare, littera, mantal, areal i kvadratrevor och kvadratstänger samt uppskattningen av arealen i kvadratrevor, kvadratstänger och kvadratfot.

Jöns Mikaelssons hemman litt. Aa $1^2 \frac{1}{12}$ mtl, inrösningsjord 603:55 uppskattat 86:53:18 och avrösningsjord 9154:85 uppsk. 170:57:66. Mårten Mikaelssons hemman litt. Ab $1^3 \frac{1}{12}$ mtl, inrösningsjord 515:40 uppsk. 70:15:50 och avrösningsjord 9766:97 uppsk. 186:96:23. Nils Gabrielsson Ströms hemman litt. Ac $1^4 \frac{1}{24}$ mtl, inrösningsjord 392:20 uppsk. 60:89:86 och avrösningsjord 3196:83 uppsk. 67:66:01. Jöns Jönssons hemman litt. Ad $1^5 \frac{1}{24}$ mtl, inrösningsjord 349:85 uppsk. 42:54:18 och avrösningsjord 4520:82 uppsk. 86:01:78. Barbro Mikaelssons hemman litt. Ae $1^6 \frac{1}{24}$ mtl, inrösningsjord 190:60 uppsk. 16:17:42 och avrösningsjord 6948:60 uppsk. 112:38:39. Kerstin Mikaelssons hemman litt. Af $1^7 \frac{1}{24}$ mtl, inrösningsjord 156:20 uppsk. 13:07:33 och avrösningsjord 7331:60 uppsk. 115:48:53. Daniel Jönssons hemman litt. Ba $1^8 \frac{7}{72}$ mtl, inrösningsjord 695:52 uppsk. 108:24:70 och avrösningsjord 10129:00 uppsk. 191:72:20. Densammes hemman litt. Bb $1^9 \frac{6}{72}$ mtl, inrösningsjord 781:70 uppsk. 83:05:16 och avrösningsjord 9554:30 uppsk. 174:06:50. Carl Carlssons hemman litt. C $1^{10} \frac{1}{18}$ mtl, inrösningsjord 669:85 uppsk. 92:58:89 och avrösningsjord 4020:10 uppsk. 78:82:73. Nils Nilssons hemman litt. D $1^{11} \frac{1}{24}$ mtl, inrösningsjord 431:20 uppsk. 66:87:87 och avrösningsjord 4265:70 uppsk. 61:67:84. Zakris Nilssons hemman litt. E $1^{12} \frac{1}{36}$ mtl, inrösningsjord 365:60 uppsk. 45:09:16 och avrösningsjord 2297:90 uppsk. 40:61:82. Olof Larssons hemman litt. F $1^{13} \frac{1}{36}$ mtl, inrösningsjord 363:10 uppsk. 40:87:26 och avrösningsjord 2430:40 uppsk. 44:83:68. Inrösningsjord kallas vid jorddelning åker och äng samt sådan mark, som lämpligen kan uppodlas, och avrösningsjord den mark, som ej anses lämplig att odla. Byns alla ägor hade en areal av 84910 kvadratrevor 36 kvadratstänger uppskattat till 2058 kvadratrevor 58 kvadratstänger 67 kvadratfot. Av denna areal kom på inrösningsjorden 5521:56 uppskattat till 727:15:59 och på avrösningsjorden 79388:80 uppskattat till 1331:48:18. Arvodet för laga skiftet uppgick till 5751:45 rdr och fördelades efter skattetalet. För $\frac{1}{12}$ mantal erlades 1421:96 rdr.

Enligt skattelängderna omkring 1890 funnos i byn 10 bönder, 2 brukare eller landbönder, 3 odelstorpäre och 3 torpare. Ett hemman var utan åbo. En del hemman och hemmansdelar hade sålts till bönder i angränsande byar, till skogsköpare och till skogsbolag. Det är svårt att avgöra skillnaden mellan bönder

och torpare i längderna. Än användes den ena än den andra beteckning om samma person. Bland de på 1900-talet avsöndrade lägenheterna kunna nämnas Kärlund, Nilstorp, Fridmyr, Oppvattnet och Fagnäs. Numera erhålla avsöndringar endast nummer.

Den 31 december 1943 hade Kärnäset med Älghallen och Skalet 173 invånare. Av dessa voro 88 män och 85 kvinnor. Folkmängden den 31 december 1947 var 157.

Byns båda äldsta hemman kallades Västgården och Östgården. Av de yngre hemmanen hade Carl Carlssons hemman ute på Näset särskilt namn. Det hette Näsgården. Nils Gabrielsson Ströms hemman, som avsöndrats från Västgården, kallades Norrgården.

Kronohemmanet Västgården om $\frac{1}{3}$ mantal.

1. *Anders Mårtensson* f. 1701 $\frac{18}{8}$ fr. Öhn
g. m. *Kerstin Mikaelsson*
s. *Mårten* f. 1733 $\frac{7}{12}$
d. *Gertrud* f. 1734 $\frac{1}{12}$
s. *Mikael* f. 1736 $\frac{11}{12}$
2. *Mikael Andersson* f. 1736 $\frac{11}{12}$ d. 1813 $\frac{23}{3}$
g. 1762 $\frac{24}{10}$ m. *Karin Andersdotter* f. 1738 $\frac{7}{9}$ d. 1823
 $\frac{10}{2}$ dtr till Anders Näsström
s. *Anders* f. 1763 $\frac{9}{8}$ d. i Gärde 1848 $\frac{25}{11}$ g. m. *Sara Persdotter* i Gärde f. 1761 $\frac{14}{5}$ d. 1842
s. *Jöns* f. 1765 $\frac{19}{3}$ d. 1849 $\frac{19}{8}$
d. *Kerstin* f. 1767 $\frac{15}{7}$ d.
d. *Karin* f. 1769 $\frac{1}{11}$ d.
s. *Mårten* f. 1772 $\frac{14}{3}$ d. 1845 $\frac{21}{2}$ "gamle drängen" på gården
d. *Karin* f. 1775 $\frac{29}{3}$ g. m. *Nils Persson* i Tullingsås
d. *Kerstin* f. 1777 $\frac{26}{5}$ d.
s. *Mikael* f. 1778 $\frac{9}{11}$ d. 1846 $\frac{12}{5}$ "dräng" på gården
d. *Kerstin* f. 1783 $\frac{5}{12}$ g. m. *dragonen Jonas Mikaelsson Ström* i Tullingsås
3. *Jöns Mikaelsson* f. 1765 $\frac{19}{3}$ d. 1849 $\frac{19}{8}$
g. 1. 1792 $\frac{9}{4}$ m. *Brita Persdotter* f. 1764 $\frac{23}{4}$ fr. Tullingsås
d. efter svår barnsbörd och begrovs 1793 $\frac{17}{3}$.
"1793 $\frac{2}{3}$ begrovs tvenne dödfödde söner".
g. 2 1794 $\frac{28}{12}$ m. *Sara Mårtensdotter* f. 1763 $\frac{19}{3}$ d. 1837
 $\frac{15}{5}$ fr. Öhn
s. *Mikael* f. 1795 $\frac{24}{12}$ d. 1844 $\frac{22}{10}$
d. *Karin* f. 1798 $\frac{2}{4}$
d. *Brita* f. 1800 $\frac{2}{5}$
d. *Sara* f. 1802 $\frac{12}{3}$
d. *Kerstin* f. 1804 $\frac{2}{5}$ d. 1844 $\frac{15}{8}$

4. *Mikael Jönsson* f. 1795 $24/12$ d. 1844 $22/10$
 g. 1. m. *Barbro Jensdotter* f. 1803 d. 1829 $25/5$ från Yx-
 skaftekälen "död i barnsnöd"
 d. Sara f. 1827 $14/7$ g. m. Jöns Jönsson i Gärdnäset
 (Gds:15)
 g. 2. 1833 m. *Brita Jönsdotter* f. 1806 $17/11$ dotter till Jöns
 Danielsson och Kerstin Svensdotter i Vallen
 s. Jöns f. 1834 $24/4$
 d. Kerstin f. 1835 $6/5$ g. m. Per Olofsson i Risselås
 d. Karin f. 1836 $12/12$ g. m. Nils Gabrielsson Ström
 s. Mikael f. 1838 $24/10$
 d. Barbro f. 1840 $15/8$ g. m. Anders Olofsson i Öjarn
 s. Mårten f. 1842 $3/6$ bonde i Renålandet
 s. Eric f. 1844 $24/3$ d. 1844 $22/6$

Änkan Brita Jönsdotter f. 1806 $17/11$ gifte om sig med Jöns Olofsson f. 1815 $29/7$ fr. Tuvattnet i Föllinge. Hemmanet delades, som förut omtalats, mellan syskonen Sara, Jöns, Kerstin, Karin, Mikael och Barbro. Sönerna fingo vardera $1/12$ mtl och döttrarna vardera $1/24$ mtl. Hemmanet blev skattehemman 1860. Jöns Olofsson och Brita Jönsdotter flyttade till Bredgård.

5. *Jöns Mikaelsson* f. 1834 $24/4$ d.
 g. 1856 $6/3$ m. *Bengta Ersdotter* f. 1837 $25/12$ fr. Äspnäs
 s. Jöns f. 1857 $21/12$ bonde i Skalet
 s. Erik f. 1860 $3/5$ emigrerade till U. S. A.
 s. Mikael f. 1862 $15/3$ " " "
 s. Mårten f. 1865 $16/3$ " " "
 s. Per f. 1867 $14/12$ antog namnet Kärnlund
 s. Daniel f. 1869 $25/7$ " " Strömlund
 d. Brita f. 1872 $6/9$ g. m. Johan Olofsson i Kärnäset
 s. Mattias f. 1875 $4/1$ antog namnet Strömlund
 d. Lisa Benedikta f. 1878 $25/7$

Äldste sonen Jöns Jönsson f. 1857 $21/12$ köpte Sven Modighs hemman i Skalet. Bröderna Daniel och Mattias Strömlund fingo dela faderns hemman om $1/12$ mantal.

6. *Per Mattias Strömlund* f. 1910 $15/10$
 g. 1938 m. *Nelly Karolina f. Jonsson* f. 1918 $24/9$ fr. Temsjö
 i Norge
 s. Daniel Egon Mattias f. 1938 $16/11$
 d. Sigrid Marianne f. 1940 $21/3$
 s. Bo Lennart f. 1949 $5/4$

Hemmanet litt. Ab 1^3 testamenterade Mårten Mikaelsson f. 1842 $3/6$ till sin moder Brita Jönsdotter f. 1806 $17/11$ (Kns:4).

Hemmanet Norrgården litt. Ac 1^4 om $1/24$ mtl.

7. *Nils Gabrielsson Ström* f. 1833 $24/4$ son till fältjägaren
 Gabriel Ström och Anna Nilsdotter fr. Öjarn
 g. 1858 m. *Karin Mikaelsson* f. 1836 $12/12$ (Kns:4)

d. Anna Cajsa f. 1858 $^{31}/_{10}$ g. m. Olof Persson i Kärnäset

d. Brita f. 1861 $^{31}/_{10}$ d. 1868 $^{29}/_{9}$

d. Karin f. 1864 $^{19}/_{2}$ g. m. Olof Ersson i Henningskålen

d. Sara Christina f. 1867 $^{19}/_{2}$ emigrerade till U. S. A.

s. Jöns f. 1869 $^{24}/_{9}$ d.

s. Mikael Gabriel f. 1872 $^{12}/_{5}$

s. Jöns f. 1874 $^{27}/_{9}$ flyttat till Östersund

s. Nils f. 1877 $^{9}/_{2}$

d. Brita Margareta f. 1879 $^{17}/_{10}$

d. Emma Erika f. 1882 $^{6}/_{3}$ g. m. Kristoffer Andreasson i Henningskålen

8. Mikael Gabriel Nilsson f. 1872 $^{12}/_{5}$

g. 1902 $^{29}/_{6}$ m. Lisa Benedikta Jönsdotter f. 1878 $^{25}/_{7}$ (Kns:5)

d. Karin Albertina f. 1903 $^{9}/_{1}$ g. m. Per Ulrik Frestadius fr. Ramsele

s. Nils Erik f. 1905 $^{23}/_{1}$ d.

s. Jöns f. 1906 $^{4}/_{10}$ d.

d. Elisa Benedikta f. 1908 $^{15}/_{9}$ g. m. Ragnar Bergkvist i Draganäset

d. Brita Kristina f. 1908 $^{15}/_{9}$ g. m. Anders Ershag i Öhn

d. Anna Viola f. 1910 $^{10}/_{8}$ g. m. bonden Carl Elov Eriksson i Öhn

s. Mikael Hilding f. 1912 $^{21}/_{2}$

d. Märta Erika f. 1914 $^{19}/_{1}$

d. Emma Martina f. 1916 $^{22}/_{5}$ g. m. busschaufför Edvin Larsson (Hs:65)

d. Ada Elvira f. 1918 $^{5}/_{1}$

Jöns Jönsson och h. h. Sara Mikaelsson i Gärdnäset (Gds:15) sålde sitt hemman litt. Ad 1⁵ om $^{1}/_{24}$ mtl till

9. Lars Larsson f. 1831 $^{7}/_{2}$ fr. Finnvattnet

g. 1857 $^{5}/_{1}$ m. Maria Israelsdotter f. 1836 $^{11}/_{6}$

s. Lars f. 1859 $^{28}/_{12}$

s. Israel f. 1861 $^{27}/_{5}$

s. Olof f. 1863 $^{6}/_{5}$

d. Kerstin f. 1865 $^{9}/_{12}$

s. Anders f. 1868 $^{20}/_{6}$ antog namnet Hammarström, fältjägare, bosatt i Henningskålen

s. Jonas f. 1871 $^{25}/_{3}$

d. Märta Maria f. 1874 $^{27}/_{7}$

Hemmanet såldes till Nils Gabrielsson (Ström) och Mårten Mikaelsson i Renålandet.

Barbro Mikaelsson g. m. Anders Olofsson i Öjarn och Kerstin Mikaelsson g. m. Per Olofsson i Risselås sålde sina hemman litt. Ae 1⁶ och litt. Af 1⁷ om vardera $^{1}/_{24}$ mtl till Anders Högborg $^{1}/_{48}$ mtl, Olof Olofsson $^{1}/_{48}$ mtl och Erik Andersson $^{1}/_{24}$

mtl. Hemmansskiftena lågo på Skalsflobrännan, och denna bebyggelse har sedermera kallats Skalet.

Kronohemmanet Östgården om $\frac{1}{3}$ mantal.

10. *Jöns Mårtensson* f. 1703 $\frac{11}{1}$
 g. 1726 $\frac{27}{12}$ m. *Benedikta Danielsdotter* f. 1695 $\frac{8}{9}$ d. 1774 $\frac{1}{4}$ fr. Öhn
 d. Ingeborg f. 1728 $\frac{31}{5}$
 s. Mårten f. 1730 $\frac{9}{7}$
 s. Daniel f. 1734 $\frac{4}{3}$
 d. Märeta
11. *Daniel Jönsson* f. 1734 $\frac{4}{3}$ d. 1825 $\frac{6}{6}$
 g. 1760 $\frac{8}{11}$ m. *Karin Jönsdotter* f. 1739 $\frac{12}{7}$ d. 1828 $\frac{28}{2}$
 dtr till Jöns Andersson Rosenberg i Risselås
 s. Jöns f. 1762 $\frac{3}{11}$ d. 1762 $\frac{7}{11}$
 d. Bengta f. 1763 $\frac{2}{12}$ d. 1850 $\frac{4}{10}$ g. m. Olof Olofsson
 f. 1763 $\frac{10}{6}$ "Bunäs-Ola" (Bo:2)
 s. Jöns f. 1764 $\frac{23}{11}$ d. 1808 $\frac{7}{6}$ "kolik"
 d. Gunilla f. 1768 $\frac{9}{3}$ d. 1856 g. 1799 m. Olof
 Olofsson i Tullingsås
 s. Anders f. 1769 $\frac{22}{6}$ dragon med namnet Stolt "dog
 i krig"
 s. Daniel f. 1771 $\frac{4}{2}$ d. 1771 $\frac{5}{5}$ "svår hosta"
 s. Mårten f. 1772 $\frac{28}{7}$ d.
 d. Märet f. 1773 $\frac{12}{12}$ g. 1799 m. Sven Jonsson i Je-
 rilvattnet
 s. Olof f. 1776 $\frac{12}{4}$ g. m. Brita Olofsdotter, Tullingsås
 s. Daniel f. 1778 $\frac{7}{12}$
 s. Mårten f. 1781 $\frac{25}{7}$ i Söre i Lit
12. *Jöns Danielsson* f. 1764 $\frac{23}{11}$ d. 1808 $\frac{7}{6}$
 g. 1798 $\frac{4}{3}$ m. *Kerstin Svensdotter* f. 1767 $\frac{25}{11}$ d. 1845 $\frac{2}{1}$
 fr. Vallen
 s. Daniel f. 1800 $\frac{7}{1}$
 s. Sven f. 1801 $\frac{2}{6}$
 d. Karin f. 1803 $\frac{14}{11}$ g. 1825 m. Zakris Jonsson i Öjarn
 d. Brita f. 1806 $\frac{17}{11}$ (Kns:4)
 d. Kerstin f. 1809 $\frac{4}{2}$ d. 1844 $\frac{15}{8}$ "långvarig sjukdom"
13. *Erik Ersson* f. 1775 fr. Hoting
 g. 1811 $\frac{15}{4}$ m. änkan *Kerstin Svensdotter* f. 1767 $\frac{25}{11}$
 (Kns:12)
 s. Eric f. 1812 $\frac{7}{6}$ g. m. Brita Ersdotter fr. Öhn, bo-
 satt i Mullnäset i Renålandet
14. *Daniel Jönsson* f. 1800 $\frac{7}{1}$
 g. 1839 $\frac{17}{3}$ m. *Ingeborg Danielsdotter* f. 1808 $\frac{1}{9}$ fr. Siljeåsen
 s. Jöns f. 1840 $\frac{27}{11}$ d. 1845 $\frac{9}{5}$ "förkylning"
 d. Märet f. 1842 $\frac{14}{8}$ g. 1 m. Jöns Ersson f. 1844 $\frac{19}{4}$
 fr. Tuvattnet

g. 2 m. folkskoll. Per Edin fr. Sidensjö
 s. Daniel f. 1844 ²¹/₂ d. 1844 ²⁴/₁₀ "okänd sjukdom"
 d. Kerstin f. 1845 ¹⁶/₁₁ g. m. skräddaren och kyrk-
 vaktaren Jöns Ersson fr. Jonsgård
 s. Jöns f. 1848 ²¹/₁ snickare, emigrerade till U.S.A.
 s. Eric f. 1850 ¹²/₇ d. 1903 ¹⁰/₄ antog namnet Lind,
 postmästare i Linköping
 d. Ingeborg f. 1852
 s. Daniel f. 1854

Sönerna sålde hemmanet till

15. Erik Zakrisson f. 1837 ²⁸/₃
 g. 1. 1862 m. Karin Svensdotter f. 1839 ²⁶/₁ d. 1873 ²⁵/₈
 fr. Vedjeön
 d. Karin f. 1863 ²⁷/₁
 s. Sven f. 1864 ¹⁵/₃
 d. Gunilla f. 1865 ¹⁰/₉
 s. Zakarias f. 1867 ¹¹/₁
 d. Anna f. 1868 ⁴/₁₂
 s. Eric f. 1870 ¹³/₄
 d. Kristina f. 1871 ²⁹/₁₂
 g. 2. 1874 m. Gunilla Ersdotter f. 1847 ²⁸/₁₁ dotter till
 Erik Nilsson (Löf-Erik) i Renålandet
 d. Brita f. 1874 ²³/₁₂
 d. Märta Erika f. 1876 ²⁴/₁₁
 s. Nikolaus f. 1878 ²⁵/₈
 s. Jonas Vitus f. 1880 ¹⁵/₆
 d. Emma Barbara f. 1884 ²¹/₆

År 1887 emigrerade familjen till Kanada. Av hemmanet sål-
 des ²/₃ till Nils Gabrielsson (Kns:8) och ¹/₃ till

16. Sven Nilsson d. ä. f. 1837 ⁸/₉ son till Nils Svensson i
 Byvattnet
 g. m. Kerstin Ersdotter f. 1850 ¹/₃
 d. Anna f. 1873 ²²/₇
 s. Erik f. 1875 ¹⁶/₁₀
 d. Kristina f. 1884 ³/₆

Familjen emigrerade till U.S.A. Sven Nilsson d. ä. sålde
 sitt hemman till inspektör Gulbrand Svensson i Abborrviken. Se-
 dan köpte Nils Gabrielsson (Kns:8) hemmanet till sin måg

17. Olof Persson f. 1853 ²⁷/₁₂ fr. Öhn
 g. m. Anna Cajsa Nilsson f. 1858 ³¹/₁₀
 s. Per f. 1883 ¹⁴/₂
 d. Karin f. 1886 ¹³/₁₀
 d. Brita f. 1888 ¹⁰/₈
 s. Nils Bernhard f. 1890 ²¹/₆
 d. Anna Olivia f. 1892 ²⁶/₅

- d. Kristina Erika f. 1894 $\frac{1}{2}$
- d. Ebba Elisabet f. 1895 $\frac{6}{10}$
- s. Jöns Mikael f. 1897 $\frac{14}{3}$
- s. Erik Anton f. 1898 $\frac{11}{7}$
- s. Olof Edvin f. 1899 $\frac{8}{9}$
- d. Lilly Maria f. 1905 $\frac{24}{1}$

18. *Olof Edvin (Olofsson) Backengård* f. 1899 $\frac{8}{9}$
 g. m. *Anna Elisabet f. Eriksson* f. 1903 $\frac{11}{4}$ fr. Brunflo,
 småskollärare
- d. Eva Kajsa f. 1930 $\frac{11}{4}$
 - s. Björn Olof Erik f. 1945 $\frac{4}{3}$

En del av Östgården, som kallades Näsgården litt C 1¹⁰ om
 $\frac{1}{18}$ mantal förvärvades av

19. *Carl Carlsson* f. 1826 $\frac{11}{5}$ fr. Föllinge
 g. m. *Lisbet Olofsdotter* f. 1827 $\frac{22}{8}$
 s. Carl f. 1850 $\frac{26}{3}$
 d. Brita Christina f. 1855 $\frac{26}{3}$
 s. Jöns f. 1857 $\frac{15}{3}$
 s. Jonas f. 1858 $\frac{27}{10}$
 s. Eric f. 1861 $\frac{28}{3}$

Hemmanet förvärvades sedan av

20. *Jonas Andersson (Väll)* f. 1822
 g. 1862 $\frac{30}{3}$ m. *Anna Andersdotter* f. 1827 $\frac{30}{3}$ d. 1871
 $\frac{28}{12}$ (Hs:43)
- s. Anders f. 1863 $\frac{12}{6}$
 - d. Sigrid f. 1865 $\frac{31}{1}$
 - s. Jonas f. 1867 $\frac{24}{1}$
 - d. Juliana f. 1869 $\frac{20}{1}$

Jonas Andersson (Väll) med familj emigrerade till U. S. A.
 och hemmanet såldes till

21. *Jonas Olofsson* f. 1860 $\frac{27}{7}$ fr. Bredgård
 g. m. *Ingrid Juliana Jonsdotter* f. 1864 $\frac{14}{6}$ fr. Öjarn
 s. Olof f. 1883 $\frac{16}{11}$
 s. Jonas Emanuel f. 1887 $\frac{24}{3}$
 s. Erik Magnus f. 1889 $\frac{25}{3}$
 d. Emma Elisabet f. 1891 $\frac{13}{6}$
 d. Anna Juliana f. 1893 $\frac{28}{1}$

22. *Erik Magnus Jonsson* f. 1889 $\frac{25}{3}$ d. 1943 $\frac{29}{5}$
 g. m. *Sara Viola f. Strömberg* f. 1893 $\frac{11}{5}$
 d. Märta Elisabet f. 1921 $\frac{10}{5}$
 d. Elsa Viola f. 1922 $\frac{3}{8}$
 d. Anna Martina f. 1924 $\frac{19}{2}$
 d. Ingeborg Erika f. 1925 $\frac{7}{9}$
 d. Gunhild Maria f. 1927 $\frac{9}{6}$
 s. Nils Sigvard f. 1928 $\frac{10}{8}$

Kärnäset

s. Olov Helge f. 1933 ¹⁵/₉
d. Margit Solvig f. 1936 ⁴/₅

I den del av Kärnäset, som kallas Älghallen, slog sig Nils Nilsson (Löf-Nils) från Risnäs i Äspnäs ner som nybyggare omkring 1848. Han tog här upp hemmanet litt. D 1¹¹ om ¹/₂₄ mantal.

23. *Nils Nilsson Löf* f. 1814 ¹¹/₁₁
g. 1845 ⁸/₆ m. *Ingeborg Svensdotter* f. 1811 ⁸/₄ d. 1866 ¹²/₂ (Gds:2)
d. Cajsa Martha f. 1847 ¹⁴/₈
s. Nils f. 1849 ²¹/₆ kallade sig som studerande först
Hultcrantz sedermera (Nils) Hjalmar Strömer
s. Sven f. 1851 ³⁰/₁₁
s. Mikael f. 1855 ²⁹/₁₁ d. 1892 skicklig smed, mekaniker och fiolbyggare samt god fiolspelare.

Ur Svenskt biografiskt handlexikon av Herman Hofberg återger jag en kort biografi över skriftställare Hjalmar Strömer.

«Från början ämnad till präst, studerade Strömer vid Härnösands läroverk, men måste på grund av medellöshet avbryta examensstudierna. Ute på sina konditioner ägnade han sig med förkärlek åt astronomiens studium och fann under 1870-talet sin uppgift som uppburen populär föreläsare i Stockholm i den riktning som genom Flammarion erhållit så många beundrare. Han utgav sedermera dessa sina föredrag i bokform i *En färd genom världsrymden* 1879, *En andesyn, astronomiska fantasier* 1880 och *En sekund i evigheten eller världarnas uppkomst, bestämelse och undergång* 1882, alla utmärkta av livlig fantasi och stilistisk begåvning, om också av mindre vetenskapligt värde. Utpräglad radikal till sin åskådning, gjorde han sig även å det politiska skriftställeriets område känd genom de av bitter polemisk skärpa präglade och på sin tid rätt uppteckande väckande broschyrerna *Adelsvärde, embetslyx och ordensmakeri af Aristides* 1883, vars andra upplaga 1885 erhöi ett tillägg *Om det andliga hof- och adelsväldet*, samt *Prinsapanage och prinsuppföstran* 1886. Andra av honom utgivna skrifter äro: *Om kolportörsväsende och religiös sinnesförvirring* 1881, *Framtidsvinkar* 1884, *En naturforskarens trosbekännelse* 1884 samt *Bedragare och bedragna* 1885. Under de senare åren plågad av sjuklighet, avled Strömer i Sävsjö i Småland julaftonen 1886».

Ett porträtt i olja av Hjalmar Strömer hänger i Ströms folkbiblioteks lokaler. Porträttet är utfört av målarinnan Augusta Borg i Hälsingborg och har av Ströms kommun inköpts av redaktören och författaren J. A. Törnblom (Elf Norrbo).

exempel på att i Ström den tillagda arealen i medeltal uppgått till 13,000 tunnland.

I det nationalekonomiska arbetet Försök till en statsekonomisk statistik över Sverige, som utkom 1852-1863 påvisades, att 16 mantal i Frostviken erhållit i genomsnitt 35,000 tunnland per hemman. Arbetets författare var botanisten, nationalekonomen och biskopen i Karlstads stift C. A. Agardh.

Efter denna avvikelse återvända vi till mitten av 1700-talet. Avvittringen avstannade delvis efter 1756. Man avvaktade en ny instruktion. Arbetena med undersökningar och besiktningar och skattdrägning av nybyggen på kronojord fortsattes. Den nya instruktionen kom den 15 mars 1770. Enligt denna skulle allmänningsavvittringsrätten bestå av en avvittringsdomare eller häradshövding och sju nämndemän. Uppgiften blev att i närvaro av kronans ombud och vederbörande parter skilja kronans allmänningsar, avradsland, ödesbölen, fisken och andra lägenheter från skattehemmans ägor, skogar och rättigheter. När domarna vunnit laga kraft, skulle rörläggning förrättas. Här gällde det således att fastställa gränserna mellan kronans och enskildas ägor. Men dessutom skulle avvittringsrätten utsynsa nybyggen och avrösa nödiga utrymmen för dessa. Intill 1770 hade utsynats över 100 nybyggen. Avvittringsrätten hade även att noga undersöka, om inom hemmanens gränser funnos möjligheter att upptaga slätter. I så fall skulle bönderna få behålla sin avradsslätter 8 à 10 år. Under denna tidsfrist skulle bonden "uppodla slätt till gårdens förnödenhet". Funnes ej tillräcklig slätter inom hemmanets gränser, kunde bonden tilldelas "slätt på avradslandet" i så stor myckenhet, att han fick "fyllnad emot skatten". Instruktionen förutsatte, att bonden kunde behöva avradslandet, som han förut nyttjat till "fäbodsländ och mulbete för boskapen". Fanns tillfälle till mulbete å bondens ägor, fick han nyttja avradslandet 5 à 6 år, för att han under denna tid skulle kunna inrätta nya beteshagar inom eget område. Saknades möjligheter härtill, skulle hemmanet tilldelas mulbete å närmaste avradsland, som ej kunde användas till nybygge. För detta skulle bonden erlägga en särskild avgift, som kallades ökeskatt.

Enligt 1770 års instruktion blev det tilldelade skogsanslaget större än förut. I medeltal räknades till varje helt hemman omkring 8000 tunnland. Då inräknades i denna areal även gårdstomter, hemägor, slätter och ofta "berg och flera onyttigheter". I regel kom nu 5000 tunnland skog per gårdemantal. Bönderna i Jämtland voro dock inte nöjda. De klågade. Här ett utdrag ur klagoskriften: "I ett land hart nära intill norska fjällryggen, där långa och svåra vintrar ofta orsaka missväxt, där allmogen flera gånger med tårar i ögonen sett jorden vara med snö betäckt, då säden stått i sin mognaste blomma, och där en mager jordmån även i de bättre år ej kan lova lantmannen ymnig skörd, där måste boskapsskötseln utgöra lantmannens förnämsta och endaste näringsfång". Bönderna begärde i klagoskriften att få behålla sina avradsland och att ej bliva

betungade med ökeskatt.

Yttrande inhämtades av landshövdingen i Västernorrlands län. Denne ansåg, att frågan avgjorts genom resolutionen på allmogens besvär vid 1752 års riksdag. Hade de ej godtagit denna, skulle de sökt ändring vid påföljande riksdag 1756. Dessutom hade bönderna år 1769 blivit hörda över förslaget till den nya instruktionen och därvid hade jämkningar gjorts efter allmogens önskan. Önskemålen i klagoskriften borde icke bifallas, och detta "så mycket mer, som Kungl. Maj:t och kronan därigenom skulle komma i mistning av sin äganderätt och de vackra uppodlingar, som genom publik försorg blivit påtänkta till nya hemmans beredande, som landets peuplering (befolkning) igenom nya hjonelags nedsättande alldeles gingo förlo-
rade, att förtiga den fruktlösa kostnad Kungl. Maj:t och kronan i det fallet redan på avvitrningen skulle använt". Övriga myndighe-
ter avstyrkte och någon ändring i instruktionen kunde således icke medgivas.

A. M-n.

Ströms hembygdsförenings äldre årspublikationer kunna ännu erhållas och kosta: Årspublikationen 1931 kr. 1:-, 1932 kr. 0:75, 1933 kr. 0:75, 1934 kr. 1:-, 1935 kr. 1:25, 1936 kr. 1:50, 1937 kr. 1:50, 1938 kr. 2:-, 1941 kr. 2:-, 1942/43 kr. 2:-.

Föreningens medlemmar kunna erhålla samtliga publikationer 1931—1943 för ett pris av 10:- kr. Likvid kan insändas till **Ströms Hembygdsförening, Strömsund, postg. 24330** eller till **Rektor Alfred Mattesson, Strömsund**.

Strömsbokens häfte 1 (Alavattnet och Bonäset), häfte 2 (Bonäset och Bredkålen), häfte 3 (Bredkålen och Gärdnäsbyn), häfte 4 (Gärdnäsbyn och Hillsand) och häfte 5 (Hillsand och Näxåsen) erhållas även genom **Nordfors Bokhandel, Strömsund**.

Bliv medlem i Ströms Hembygdsförening!

Årsavgiften är 2:- kr.

Medlemmarna erhålla Strömsbokens häften gratis.

— PRIS 2:50 —